

Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya
Pray György Levéltár és Rendtörténeti Könyvtár

<http://leveltar.jezsuita.hu>

leveltar@jezsuita.hu

1085 Budapest, Horánszky utca 20.

+36 1 327 4059

A Nemzeti Kulturális Alap részére

Ikt. sz.: LT/17-2021

Szakmai beszámoló

A Jézus Társasága Magyarországi Rendtartományának Levéltára számára nyújtott, 204110/00815 pályázati azonosító számon nyilvántartott támogatás felhasználásáról

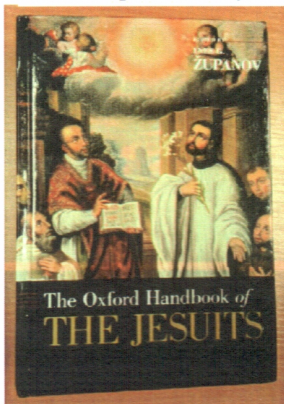
A Rendtörténeti Könyvtár állománybővítése

A jezsuita **Rendtörténeti Könyvtár** a Jézus Társasága Magyarországi Rendtartományának Levéltára mellett segédkönyvtárként működik, a benne fellelhető könyvanyag segítségével igyekszünk megkönnyíteni, sőt korszerű keretek között tartani a jezsuiták történetét kutatók munkáját. Ennek megfelelően a levéltár törekszik a kurrens külföldi, jezsuita témájú szakirodalom beszerzésére, valamint az ilyen tárgyú magyar művek megvásárlására. Ennek célja az, hogy a mindenkori nemzetközi és magyar, rendtörténeti vagy jezsuitákat is érintő egyháztörténeti kutatások legfrissebb eredményei is elérhetők és használhatók legyenek a JTMR Levéltár és Rendtörténeti Könyvtár használói számára.

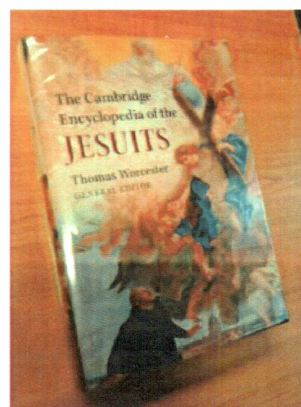
A Nemzeti Kulturális Alap által rendelkezésünkre bocsátott 200.000 forintból 2021-ben a **következő köteteket szereztük be:**

1. The Cambridge Encyclopedia of the Jesuits. Edited by Thomas Worcester SJ. College of the Holy Cross, Massachusetts, 2017. ISBN: 9780521769051 Kapott leltári szám: 6654
2. The Oxford Handbook of the Jesuits. Edited by Ines G. Županov. Oxford University Press, 2019. ISBN: 9780190639631 Kapott leltári szám: 6655

E két kötet a jezsuiták egyetemes történetét tárgyaló **két legfrissebb kézikönyv** a két legrangosabb angolszász szakmai műhelytől. Tanulmányozásuk a témával foglalkozó fiatal kutatók számára az első lépéseket jelentheti, míg az abban járatosoknak további

munkájuk megkönnyítését, elmélyítését szolgálhatja. Míg az 1. sorszámmal jelölt mű szócikkek formájában, a 2. számú tematikus tanulmányokban dolgozza fel a tárgyat, így remekül kiegészítik egymást, más-más kutatói megközelítéseket tesznek lehetővé.

Könyvtárunkban hasonlóan alapvető (de évtizedekkel régebbi) művek eddig csak spanyol, német, illetve lengyel nyelven voltak elérhetők. Mivel az angol egyre inkább általánosan ismert idegennyelvvé válik, a két kötet nagyszámú további érdeklődő számára nyitja meg az utat a nemzetközi történettudomány jezsuitákkal foglalkozó ágainak friss eredményei és általános ismeretanyaga felé.

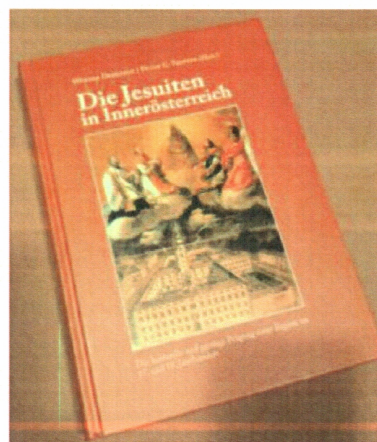
3. Meier, Johannes et al.: Jesuiten aus Zentraleuropa in Portugiesisch- und Spanisch-Amerika. Ein bio-bibliographisches Handbuch (eddig megjelent 4 kötete: Brazília, Chile, Új-Granada, Peru) Kapott leltári szám: 6656–6659

A 18. században mintegy húsz magyar és magyarországi születésű jezsuita teljesített szolgálatot **Dél-Amerika misszióiban**, elsősorban az újonnan megismert népek körében. Hitterjesztői, művelődésbeli és gazdasági tevékenységüket a korábban ismeretlen földrész feltérképezésével, valamint természettudományos és néprajzi megfigyelések tételével, publikálásával egészítették ki. Az utóbbi időben Magyarországon megnövekedett az érdeklődés e téma iránt, amely a könyvkiadás terén is megnyilvánult. Mivel azonban a szóban forgó jezsuiták Portugáliából vagy Spanyolországból kiindulva végezték munkájukat, a rájuk vonatkozó források a mai napig jellemzően Magyarországtól, sőt akár Európától is távol érhetők el. Német kutatók egyelőre négy kötetben (a korabeli missziós területek szerint csoportosítva) dolgozták fel és tették közzé a dél-amerikai misszionáriusok, köztük kifejezetten sok magyar és korabeli magyarországi atya életrajzát és munkásságát, méghozzá e nehezen hozzáférhető források felhasználásával. A kötetek tartalma így számtalan ponton kiegészíti, illetve kijavítja a témáról meglévő eddigi ismereteinket, vagyis a magyarországi kutatásokat jelentős mértékben előrelendíti.

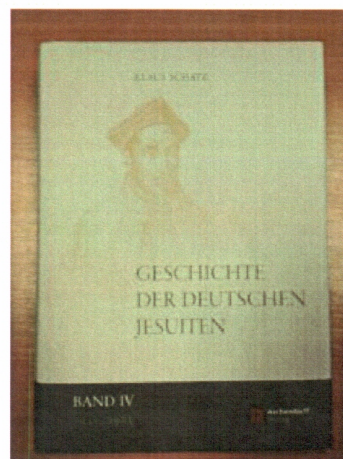
4. Werner Drobesch – Peter G. Tropper: Die Jesuiten in Innerösterreich. Die kulturelle und geistige Prägung einer Region im 17. und 18. Jahrhundert. Hermagoras Verlag, 2006. ISBN: 978-3-7086-0249-3 Kapott leltári szám: 6660

Belső-Ausztria, azaz Stájerország, Karintia és a mai Szlovénia területe a 17–18. században az osztrák jezsuita rendtartomány részét képezte, amelybe a Szent Korona országaiban fekvő rendházak szintén beletartoztak. A magyarországi jezsuiták története tehát ebben a korai időszakban elválaszthatatlanul összeforrt az **osztrák örökös tartományokban működő** rendtársaikkal, sőt annak ismerete nélkül a történettudomány mai színvonalán aligha értelmezhető. A fenti tanulmánykötet alapvető információkkal látja el a Jézus Társasága magyarországi kutatóit a felsorolt tartományok jezsuitáival, azok tevékenységével és rendházaival kapcsolatban, ami által lehetővé válik a számukra, hogy tágabb összefüggésében vizsgálják szűkebb tárgyukat. Az osztrák tudományosság viszonylag kis számban, de számunkra elengedhetetlenül fontos témákban publikál a jezsuitákkal kapcsolatos műveket, melyek beszerzését ezért egyik elsődleges feladatunknak tekintjük.

5. Klaus Schatz: Geschichte der deutschen Jesuiten. Band IV. 1945-1983. Aschendorff Verlag, Münster, 2013. ISBN: 978-3-402-12967-8 Kapott leltári szám: 6661

A jezsuita Bernhard Duhr 20. század elején írt, máig alapvetőnek számító munkája a **német(ajkú) jezsuiták történetéről** a Társaság 1773. évi feloszlatásáig dolgozta fel e kiterjedt és szerteágazó témát négy kötetben (melyből kettő önmagában is kétkötetes), összesen csaknem négy és félezer oldalon. Ennek a munkának a folytatására vállalkozott ma élő rendtársa, Klaus Schatz, a frankfurti jezsuita főiskola korábbi egyháztörténet-professzora. Akárcsak nagy elődje, bő kétezer oldalra terjedő anyagát ő is időszakokra osztva rendezte kötetekbe. Az elsőben a Társaság visszaállításától a Kulturkampf során kiadott jezsuitatörvényig (1872), a másodikban annak visszavonásáig (1917), a harmadikban a második világháború végéig (1945), a negyedikben pedig a 33. általános rendgyűlésig (1983) vezeti a történet szálát. Az ötödik, egyben zárókötet a források jegyzékét és mutatókat, valamint a (statisztikai, földrajzi, prozopográfiai és életrajzi) adattárakat tartalmazza. 2019-ben a könyvtárunk számára beszereztük a munka első kötetét, és terveink szerint mind az ötre sor kerül majd. A jelenlegi támogatásból a negyedik kötetet vásároltuk meg, mivel az **1945-83 közötti időszak** volt az, amelyben **sok magyar jezsuita (a Sectio II. tagjaként) személyesen is bekapcsolódott** a németajkú rendtartományok életébe.

A pályázati támogatás felhasználásáról honlapunkon is hírt adtunk a támogatói okirat PR-ra vonatkozó előírásainak megfelelően: <https://leveltar.jezsuita.hu/?p=1706>

Budapest, 2021. november 22.

Siptár Dániel
igazgató